

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre ... .. 4 frt.	—	
Félévre .. .. 2 „	Kéziratok nem adatnak vissza.	
Negyedévre ... .. 1 „		

A kereszties háboruk 800 éves jubileuma alkalmából.

Irta: *Erőss József**

(Folytatás.)

Hogyan jutottak a keresztiesek a szent földre, hogy foglalták el azt, a többi kereszties háboruk általános jellemrajza s végül az eredmények, melyekben nyugat a harezok által részesült, lesz dolgozatom folytatásának tárgya.

A kereszties háboruk azon első jelenete, melyet amiensi Péter és társai insceniroztak, valóban nem volt méltó e nagyfontosságú vállalathoz. Mit is lehetett volna várni egy rendezetlen és gyülevész, inkább koldusokból, mint igazi harezosokból álló csapatoktól?

Ezek után a kitűzött időben (1096 májusában) azok indultak a szent föld felszabadítására, a kik kellő komolysággal bírtak és el voltak készülve a hosszú és maked harezra.

Három nagy csapatban vonultak különböző utakon nyugat lovagias fejedelmei a kijelölt találkozó helyre: Konstantinápolyba.

Az első csapatot Lotharingia herezege s az összes kereszties háboruk egyik legrokonszenvesebb alakja, bouilloni Gottfried vezette. O VII-ik Gergelynek IV-ik Henrik német királylyal való küzdelmeiben ez utóbbiak volt párthive s így az egyháznak ellensége s most egy tisztán vallásos jellegű vállalatban való részvétele által kívánta jóvá tenni előbbi hibáját. Hozzá csatlakozott még két testvére s jól fegyelmezett seregével minden zavar nélkül haladott Dél-Németországon, Magyarországon és Bulgárián keresztül Konstantinápoly felé. A második csapatot a francia király testvére, a lovagias Hugo, Vermandois grófja vezette, seregében volt a nagynevű Tankred vállalkozó normannjaival. A harmadik csapat Dél-Fran-

ciaországból került ki s Toulouse derék grófja Rajmund vezette.

Mikor összegyülekeztek a keresztiesek Konstantinápoly falai előtt, mintegy 600 ezren lehetnek. S e hatalmas sereg jobbra Francia- és Olaszországból került ki.

Miért nem vették fel a többi nemzetek is a keresztet?

A spanyol léteért küzdött szembe az arabokkal, Nagy-Britániában még folytak a pártharezok a normannok és angolszászok között, Németország meg hadilábon állott a pápával; az északi államokban pedig még csak most hirdették a kereszties vallást s mit mondjunk hazánkról? Igaz ugyan, hogy a magyar nemzet már egy század óta a kereszties egyháznak a hive, de még a nemzet zöme nem volt áthatva annyira a vallásos szellemtől, hogy egy ily tisztán vallásos vállalatban részt vegyen, különben is mint Kálmán királyunk kifejezte a kereszties hadak fővezerségét felajánló követeknek, egyéb dolgokkal volt elfoglalva akkor nemzetünk.

Können Elek konstantinápolyi császár hívta a nyugati keresztieseket, hogy segítsék a mind előbbre nyomuló seldsuk törökök ellen; s most midőn látta a keresztiesek hatalmas és jól felszerelt seregét, nagyon megijedett s ravasz módon mindenféle akadályokat gördített utjuk elé. A felbőszült keresztiesek dühükben szét akarták robbantani roskatag birodalmát, csak bouilloni Gottfried bölcsessége tartotta vissza ettől őket. De a keresztiesek ezen nagylelkűsége nem kötelezte le a ravasz és haszonleső császárt s így történt, hogy egész utjukban a görög császár nem mint jó barát, hanem mint hitszegő ellenség kíséerte őket.

Nagyon hosszúra nyulnék értekezésem, ha részletesen leírnám a keresztiesek kisázsiai útját s ott lefolyt harezait, épen azért csak a főbb mozzana-

* L. a Köz. 27. számát.

tokat emlitem. A keresztések először Nicaeanál mérték össze fegyvereiket a vitéz seldschukokkal, mikor is meggyőződhetek, hogy méltó ellenféllel van dolguk, majd azután Dorylenunál állták útjukat a seldschukok, hol csak drágán vásárolhatták meg a győzelmet. Nagy hiba volt a keresztések közt, hogy hiányzott vezetőikben az egyetértés és az egységes vezénylet. S épen ezért a viszály újra, meg újra kitört a vezérek közt, s már-már végzetessé vált az Mamistra városa mellett. Miután e várost elfoglalták, annak birtoklása miatt Gottfried testvére Balduin és Tankréd vetélkedtek egymással. Ennek nagyobb népszerűsége lévén a keresztések közt, Balduin elvált tőlük s Mesopotamiába hatolt, ennek fővárosát Edessát az ott levő keresztények segítségével elfoglalta s itt független ker. fejedelemséget alapított. Ezután a keresztések Antiochiát fogták ostrom alá, melyet csak 8 hónapig tartó makacs harc után foglalhattak el.

Az ellenségén kívül nélkülözésekkel, sőt még éhhalállal is küzdve soraikban nagyon megtizedelve érkeztek 1099 jun. 6-án Emaus magaslataira, a honnan megpillanthatták a szent város kimagasló helyeit. Mély meghatottsággal szemlélték a keresztések sorsvágásaik célpontját, a szent várost. Lelkesedés tüze töltte be szívüket, elfáradt tagjaik új erőt nyertek, buzgó ima és ünnepies ének szállt fel a hálával eltelt szívekből a nagy Isten trónja elé, ki őket ennyire megsegítette.

Ekkor már elfeledték mindazon szerencsétlenségeket és nélkülözéseket, melyeknek hosszú útjukban ki valának téve; csüggedtség és bátortalanság távol volt tőlük s bár Jeruzsalem városa 60 ezernyi erős őrséggel rendelkezett, az ő hadseregük pedig már csak 40 ezerből állott s azok sem voltak mind képesek a harcra; mégis oly nagy volt a lelkesedés, hogy azonnal támadást intéztek a város ellen, de az őrség diadallal visszaverte őket.

E kedvezőtlen eredmény nem csüggesztette a keresztéseket s bárha alkalmas ostromszereik sem voltak s azonkívül még az éhség és szomjuság is gyötörte, a szent ügyért való buzgalomuk nem apadt. E közben genuai hajók jöttek segédesapatokat hozva, azután ostromgépeket építettek s jul. 14-én általános rohamot indítottak, folytatták a rohamot a következő nap is, de eredménytelenül. Egy csodás jel új harcra hívta fel a keresztéseket, és most eredménynyel, mert új meg új réseket törtek a falakon s azokat megmászva behatoltak a városba. Hol megfélelkezve önmagukról és az ügyről, melyért

harcoltak, iszonyu öldökléssel boszulták meg magukat a város lakosain.

Az irtózatossá boszu művének csak a kimerültség vetett véget, s ekkor a jobb érzésűek példájára mély töredelem szállotta meg a kegyetlen keresztéseket. Letették vértől párolgó fegyvereiket, türedelmi kötöttest öltöttek, s meztláb, alázatos szívvel járták be a szent helyeket és esókolták azokat.

Miután a foglalásokat elvégezték, hosszas tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy egyet a vezérek közül királynak választanak. A választás toulusi Rajmundra esett, de ez nem fogadta el s így a fejedelmek egyhangulag bouilloni Gottfriednak ajánlák fel a királyságot. Az alázatos Gottfried azonban nem tartotta illő dolognak, hogy valaki királyi koronát viseljen ott, hol az Isten fia tövis koronát viselt s így bár a választást elfogadta, a királyi címéről lemondott, s magát csak a szent sir védőjének nevezte.

(Folytatjuk.)

A görög szert. román egyház történetéből.

Különös tekintettel Erdélyre.

Dr. Grama után: *Kovács György*.

(Folytatás.)

Maioru Gergely püspök. Mint már látók Rednik püspök számos ellenségei között volt Maioru Gergely szerzetes is, kit püspöke haláláig tartó büntetéssel sújtott volt, melynek kiállítására a munkácsi monostorba zárattott vala. Maiorut mind a klerus, mind pedig a nép egyformán szerette és sajnálta az annyira kemény büntetés miatt. II. József császár 1771-ben Munkácsot is utjába ejtve, a monostor látogatásakor Maiorut meglátva, kérdezte: ki ő? En vagyok József, — felelé Maioru — kit saját testvérei adtak el. A császár tüzetesebb vizsgálat tárgyává tétetvén Maioru ügyét, ezen vizsgálat rá kedvező volt. Szabadon bocsátatott, sőt Bécsben még állást is kapott a román nyelvű könyvek és nyomda cenzorává nevezetvén ki.

1772-ik év augusztus 15-én Balásfálván választó szinódus tartatván, Maioru Gergely 100 szavazatot kapott a püspökségre, Darabant Ignác és Aron Jakab jelölt társai kevés votumaikkal szemben. Es Mária Terézia által ki is nevezetett.

Maioru Gergely belső-szolnokmegyi Szarvad község szülöttje volt. Keresztneve Gábor, *Gergely* pedig szerzetesi neve. Felsőbb tanulmányait Rómában végezte a „*de propaganda fide*”-ben; hazatérte után munkácsi származású Balásfálván tanárkodott. Rokonszenves népszerű ember volt, szép ész és józan felfogás mellett.

Püspökké felszentelése 1773. ápril. 23-án történt Bozisebkovics Vazul svidniczi horvát püspök által. Ezen aktus színhelye a bécsi udvari kápolna volt. Jelen volt Mária Terézia is, ki Maiorut püspöki mellkereszt és gyűrűvel megajándéko-

zottan bocsátotta haza. Csakhamar valóságos belső titkos tanácsossá is kineveztetve, a románok legelső *Excellenciás* ura lett.

Még Bécsből való visszatérte előtt Mária Terézia parancsára egy szinodusz hívatott oda össze, melynek tárgya és eredménye a görög katolikus ünnepek nagy számának kevesbitése volt. Itt mondták ki azt is, hogy templomaikban a niceno-konstantinápolyi szimbolumot recitálják. Az Erdélyt képviselt Maior és theologus társain kívül jelen voltak még a svidniczi és munkácsi püspökök is. Kovács Milét nagyváradai püspök írásban járult a szinoduszi határozatokhoz.

Bécsi tartzkodása idejében Maioru sokat fáradozott, hogy a püspök mellé jezsuita-theologus, mint már nélkülözhető, tovább ne alkalmaztassék. E törekvései annál inkább vezérelték, mert XIV. Kelemen pápa ez időben a jezsuiták rendjét eitörölvén, így a jezsuita-theologusi állás is megszűnt a püspök mellett.

Midőn Bécsből Erdélybe, mint püspök hazatért, népe és klerusa nagy kitüntetések és ünnepekkel fogadta. Nyájas és rokonszenves természete tényeiben is nyilvánult. A kalugereknek elődjei által tulszigorított fegyelmén enyhített s a szent unióról oly lelkesülten tudott beszélni, hogy több mint ezer lélek egyesült ismét Romárai. Ez egyébként már könnyebben is sikerült, mert már a jezsuita theologusi állás megszűntével elvesztette élet azon vád is, mintha a gr. kath. püspökség latinizálni akarna a görög ritus rovására.

Nevelés- és oktatástügyi számos jótékonyágain kívül kiválóan felemlítendő Maiorunak azon alapítványa, melynek gyümölcsét élveztek azok, kik magyar, német, román, és latin nyelveken legkitünőbbben szavaltak. Elhez járult később egy más alapítvány is azok jutalmazására, kik Nagy Vazul és Gergely theologusok és Aranyaszájú szent János — mint a balásfalvi iskolák pátronusai — iránti tiszteletből a legszabatosabb görög nyelvű szavalaikkal tűnnek ki.

E jó püspök élete alkonyához jutva 1782-ben püspökségéről leköszönt. A közszeretet sirva fogadta lemondását, mely után a gyulafehérvári monostorban huzta meg magát, hol 1785. január havában meglalt. Földi részei a metropolitai udvar templomának kriptájában — Aron és Rednic mellett pihennek.

Bobu János püspök. Maioru lemondása után 1782. augusztus 12-én Balásfalván összeült a püspökválasztó gyűlés, melyen szavazattöbbséggel elsőhelyre Darabant Ignác vicariust, második helyre Aron Jakab váradai gr. k. prépostot és utolsó helyre 37. szavazattal *Bobu János* marosvásárhelyi főesperest jelölték, kiknek pártja élén Par'a János naszódai vicarius állott.

1782. évi október 24-én a három jelölt közül Bobu János neveztetett ki püspökké. Ő már szekularis világi pap volt, mert ez időben a kalugerek már nem annyira kedvesek az udvar előtt. Püspökké szentelte Maioru Gergely 1784. június 6-án és püspöki székébe iktattatott június hó 11-én.

Bobu János Belső-Szolnokmegye Ormány községében 1739-ben nemes szüléktől született. Elemi ismereteit a deésaknai reformátusok iskolájában szerezte, honnan a kolozsvári jezsuiták tanodájába ment. Itteni tanulmányai végeztével mint noviczius a balásfalvi kalugerek közé lépve, egyideig tanárkodott. De midőn Rednicu Atanáz a kalugerek fegyelmét igen megszigorította vala, ott bagyta e rendet és a

székely-udvarhelyi latin zárdában alkalmaztatta magát mint gazdasági intéző. Udvarhelyről ismét visszakerült a balásfalvi kalugerek közé, mint decimator. De Rednic püspök halála után eltöklé, hogy a világi papok sorába lépjen. Mint ilyen 30 éves férfi korában küldetett Maioru püspök által a nagyszombati theológiára, melynek elvégzése után 1778-ban Maioru Gergely által pappá szenteltetett. Csakhamar dályai, később marosvásárhelyi főesperes lett. Ezen állásából neveztek ki püspökké.

Bobu János nagy buzgóságu férfi volt és sokat küzdött a szent unió érdekében. Az ő püspöksége alatt történt, hogy II. József császár vallás-türelmi rendelete kibocsátván, az a vallási közönyösségnek bő forrásává lett. Mindjárt fel is basználták az unió ellenségei s kivált Fogaras vidékén oly zavarokat idéztek elő, hogy ezek lecsillapítására Bobu püspök és Darabant Ignác püspökhelynök kénytelenitve voltak személyesen megjelenni a vallási háborgók között. E kiszárlásnak azon kedvező eredménye lett, hogy több elpártolt egyházközség ismét visszatért az unitus egyház anyai karjai közé.

Bobu püspök az unió emelésére anyagilag is sok áldozatot hozott, mert saját költségén több templomot és parochiális házat emeltetett; — sőt némely parochust még javadalma-zással is ellátott. Kiválóan városokban szeretett templomok emelésére áldozni. Így a kolozsvári és medgyesi unitus templomok is az ő nevért hirdetik.

Hogy az unitus papság egy általános javadalmaszást előnyeit élvezhesse: e nemű törekvései eredménytelenül maradtak.

Mint nagy gondosságu főpap és takarékos gazda püspöksége hosszas tartama alatt szép vagyont gyűjtögetett, melyből szép alapokat tett a székes káptalan, papnevelde s egyéb intézmények részére, mely utóbbiak közé tartoznak a marosvásárhelyi és gyulafehérvári szemináriumokban iskolás fiúk részére tett 4—4 alapítványa és a kolozsváriiban 16. rzen áldozatkészségeit nemcsak VII. Pius tünteté ki dicséretével, hanem a felség is belső titkos tanácsosai közé felvevé érdemei elismerésül. Ezeken kívül összes szerzeményét egyházi célokra testálta, és mint majd látni fogjuk, az irodalommal is foglalkozott, eredeti műveket írt és fordított.

De mi Bobu püspöknek minden intézményei között a legnagyobb és örök emlékezetre méltó: ez a fogarasi egyházmegye gr. kath. káptalanának felállítása és javadalmaszással ellátása.

A fogarasi diécésis káptalanja. Mióta a püspöki székhely Fogarasból Balásfalvára helyeztetett át, azóta a püspöknek egyházkormányzati segédei a *Szentháromságról* címzett bazilita kalugerek voltak. De mert ezeknek tizenegynél nagyobb számban nem volt szabad lenniök, nagyon természetes, hogy tanítóik kötelességeik teljesítése mellett nehéz vala az egyházkormányzati ügyekben is segédkezni a püspököknek. Ezenkívül mert a világi papságnak a kalugerek fölényé folytán nem igen jutott valamely magasabb s így jövedelmesebb egyházi méltóság, nem volt az egyházmegyében semmi vonzó erő, mi különösen a jelesebb erőket a tudományokban való haladásra ösztönözte és biztatta volna.

Ilyen s hasonló okok követelték egy káptalan szervezését a világi papok sorából, vagyis hogy feltámasztassék azon régi szokás, mikor az ő egyházban a világi papok valának a

püspök tanácsosai — a barátok csak idők folytán jutván ez állásra.

Ilyenmü obaj és törekvéseknek azonban még Clain püspök idejében ellenségei voltak — kiválon azok, kik a gr. szert. egyházat folytonosan a latinositás vádjával illetve a népet görög szertartásának veszélyeztetésével ijesztgették. Az ilyszerü káros hatású felfogás azonban Clain után már veszíteni kezdett erejéből s előtérbe lépett azon jobb meggyőződés, hogy magának az egyháznak érdeke a tudomány szomj s más okok is kívánják, bogy a püspök melletti tanácsosok a világi papság soraiból kerüljenek ki. — Bobu püspök mindezeket komolyan megfontolva, ezéül tűzte maga elé egy káptalan alapítását. Mindenek előtt az intézmény anyagi biztosításáról kellett gondoskodnia s miután az e czélra gyűjtött már régebbi összegeket újabb gyűjtésekkel tetemesen emelte: 1807 február hó 1-én kiállítá a káptalan-alapító oklevelet, mely márczius hó 6 án I. Ferencz ap. királytól is megerősítetett.

Az alapító levél szerint a káptalan 7 (hét) tagot szám-lál t. i. a prépost, — lector, — cantor, — custos, — scho-lasticus, — cartofilacus — és theologus kanonokokat. E káptalan fentartására Bobu püspök évi 7000 rh. forintot ál-lapított meg, mely összegben a kanonokok évi fizetésén kívül szintén az ök testületéből álló szentszék alsóbb rendü tiszt-viselőinek javadalmazása is, nemkülönbén a kanonoki lakok fatarozási s egyéb előre nem látott évi átalányösszegek is benne föglaltatnak.

Bobu püspök az egyes kanonokok kötelességeit is körvonalazza alapító levelében. És pedig föbb kötelességeik: a) saját hatóságuk alá osztott kerületeknek évenkénti meg-látogatása s a visitationalis okmányoknak püspökük elé ter-jesztése; b) a székesegyházi templomban sorrendben követ-kező prédikálások, c) nagy böjti napokon gyóntatása azon híveknek, kik oly czéliből sereglenek össze Balásfalván, d) a kegyalapító püspökök s másokért meghatározott számú misék elvégzése. Újabb időben a káptalan hatásköre újból körülíratott és az erről hozott határozatok 1873 január 2-án erősítették meg Vancsa érsek által.

Bobu püspök a kanonoki székek betöltésének módoza-táról is intézkedett. E szerint az összes kanonokok választat-nak a káptalani tagok és a püspök által, kinek a választási gyűlésen két szavazata, kanonoknak pedig csak egy-egy van. A hat első kanonok választása megerősítették a Felső és a püspök által is. A kapitulum szervezése alkalmával azonban az új kanonokat mind az alapító nevezte ki, kiket a felség aztán megerősített állásukban.

Az új káptalan installációja az 1807-ik év július 1-én a balásfalvi székesegyházban történt. Az alapító Bobu püspök kívül jelen volt Koszta István főkormányászéki tanácsos is. Ekkor VII. Pius *Apostolatus Officium* czimü megerősítő bulláját is felolvasták.

A kanonokok közül némelyek időnként mint rendes tanárok is alkalmazhatók a papnevelésben.

I. Ferencz császár Bobu püspököt a káptalan alapítása körül szerzett érdemeiért a Lipótrend lovagjává nevezte ki. E nagy püspök, ki különösen a káptalan felállításával tette még emlékezetesebbé nevét, meghalt 1830 okt. 2-án. A püspöki udvar templomában elődjei mellé helyeztetett öröknyugalomra. Igazi jó pásztor volt szeretetve hívei és

papjai által. Főtörekvése volt megyéje és különösen szegé-nyebb papjainak anyagi és szellemi javát virágzóbbá tenni. Ajtatósságával versenyzett szive jósága, melyet nagy mér-tékben éreztek azok, kik az 1814 évi nagy éhínség alkalmával segedelemért bozza folyamodtak. — Emléke mindig áldott lesz a gr. szert. román egyházban.

(Folytatása következik.)

Minek daloljak?

Rég néma ajkam; hát minek daloljak?

Csak tépelődés ugy is a dalom.

Szívem belé bár foszlányokra tépem,

Nem ért engem e nagy sokadalom.

Mig énekeltem is csak ugy valék, mint

A rengetegbe tévedett madár,

Ki hallgatokra, bár miként keseregjen,

Nem lel, szívét dalokba szorja bár.

Pedig azt téptem mindéig szivemből

Mi mindenütt van: fájdalom, panaszt;

Hogy enyhüljön a fájó szív sohajja,

Ha egy könycesepet itt ott felfakaszt.

Gyakran dalt szőttem a kereszt tövében,

Hol könyet hullat az én jó Anyám;

Hogy a ki a kereszt tövébe téved,

Enghet leljen lantomnak bus dalán.

Bűnbánat, köny . . . ma ezt minek dalolni?

A kor nem ér rá könyet ejteni.

Az aggastyán már régen elfeledte,

S a férfi . . . mit köny, bűnbánat neki?

A gyermek ifju pajzán és ledér már,

A férfival mosolyg a hit felett.

Hogy mutogassam ennek, árva költő:

Borulj le, ime, itt a szent kereszt! . . .

. . . Minek daloljak hát, minek, ha béna,

A mely dalom hallgatná mind a fül?

Jobb cessen a dal, fagyjon ajkon a szó,

Ha a hívő szív is már mind kihült . . .

Pál A.

A görögök nemzeti játéka.

Az ókori Hellasz nevéhez a művelődéstörténet legszebb emlékei fűződnek. Az őstörténelem homályából kibontakozott műveltség, az őtadatra jutott emberi szellem itt éli pezsgő ifju korát s teremő erejének lángoló bevével oly műveket alkot, melyek késő évezreknek is mintaképtül szolgálnak. A mi egy geologiai földréteg a föld életében, az volt Hellasz és a görög műveltség az emberi művelődés történetében; s miként a geologiai őskorszak köszénképletei a magukba vett

napsugár fényével és melegével árasztják el ma is a természeti világot: úgy ragyogják be s melegítik fel a görög szellem sugarai az utókor szellemvilágát.

A régi Hellaszt már maga a természet is minden ajándékával a legbővebben ajándotta meg. Két szélességi fokon át terjed Hellasz a Pindusz bükköseitől egészen a pálmák övéig s ez által oly változatos színt ölt, mely serkentőleg hat az ember kedélyére és lelkületére; vékony termő réteg, mely munkára készítet; három oldalról mossa a tenger habjai s ez bátorságot kelt és csábít a közlekedésre; hegyes ország, de hegyei nem zordon bérecek, hanem művelhetők, hegy és völgy, szárazság és nedvesség, tráciai hóvatarok és tropikus forróság — szóval a természeti élet minden ellentéte, minden alakzata összeműködik, hogy az emberi szellemet a legkülönbözőbb módokon ébreszse és buzdítsa. Ebbe járul a tiszta és üde léghő, melyet a költők sem győztek eléggé magasztalni s melyről már a mítosz is azt tartá, hogy Kyp-risz istennő cseppeket merített a Kefisszosz hullámaiból s azokat szelid szellők alakjában lehelté a gyönyörű ország fölé.

Az újabb antropológiai tanulmányok után már kétségtelen tény, hogy a földrajzi fekvés, a talajviszonyok s az éghajlati sajátosságok kiszámíthatatlan hatással vannak a nemzetek kulturális fejlődésére s kétségkívül ezek befolyásának tulajdoníthatjuk a görögöknek derült világnézetét, kedélyességét és életkedvét. Ezen lelki tulajdonságaik második természetikké váltak s őket az egykori összes nemzetek fölé emelték. A görögök lelkében nyilvánuló ezen élénkségeknek ápolását és fejlesztését bizonyára a testgyakorlat eszközölte a legnagyobb mértékben. Csaknem szerelmesek voltak gimnasztikájukba s azt biológiai és fiziológiai szabályok s pedagógiai alaptörvények szerint művelték. Céljük az vala, hogy a test minden egyes részének, tehát egész testüknek ereje teljesen kiképződjék s ez által a szellemi tehetségeknek szolgálatára mindinkább készségesebbé váljék. Legfőbb ideáljuk az egészséges, összhangzatosan kiművelt, szép, ügyes, erőteljes test volt. Tény — mit úgy historiai feljegyzések, mint pedig az antik szobrok igazolnák, hogy a görögök szép és nemes testalkatúak voltak. Arányos termet, közepszerű magasság, tojásdad arcz, rövid homlok, nagy szemek, vékony szemöldök, egyenes orr, finom metszésű száj: mindez a görögök közös sajátja és természetes ismertető jele. Az ily nemes testalkatot tekintették az ép és egészséges szellem természetes kifejezésének és a görögök előtt semmi sem látszott esodálatosabbnak, mint hogy égető szellem lakjék oly idétlen alakban, milyennel Sokrates koponyája bír vala. Valamint más népeknél a szépség, egy a görögöknél a rut-ság volt feltűnő; ez volt kivétel az általános szabály alól. A természettől nyert eme szépséget művészileg fokozták a gymnasiumokban. Minden egyes görög városban vala ilyen gymnasium, melyben testgyakorlatokat végeztek. Tacitus elég autentikus tanúságot tesz arról, hogy mennyire tisztességes foglalkozás vala a görögöknél a testgyakorlás, midőn így ír: „ . . . in Graecia . . . ludieras quoque artes exercere honestum est.“ (Görögországban tisztességes foglalkozásnak tartják a játékokat.) Törvények intézkedtek gymnasiumok felállításáról és naponkénti látogatásáról, melyre egyes államokban még a nők is kötelezve valának. Nem csoda hát, hogy a görögök ügyes és edzett fizikumokkal képesek valának a szellemi életben harmoniát teremteni, a kicsapongásra

hajló természetet megfékezni, a szunnyadozó lelket felébreszteni, az akaratot edzeni és öntudatra juttatni, szóval: a kalokagatiát, a testi és lelki szépséget elérni.

A görögöknek ezen ideál felfogása a nemzeti játékokban nyilvánul a legpregnansabb módon. Ezek a görög szellemnek sajátos intézményei valának, melyekhez hasonlót a népek történetében hasztalanul keresünk. Az a gondolat: összehozni koronként a nemzet szellemi és fizikai erejét, hogy látásukban élvezzék saját nagyságuk fölemelő érzetét, — nemes versenyt támasztani a testi ügyesség minden nemében épen úgy, mint a költők, művészek és bölcselők között, hogy a győztes dicsősége fényt áraszson az egész hazára, csak oly derült lelkületű nép agyában fogamzhatott meg, minő a görög vala. Hiszen voltak más népeknek is versenyjátékaik; ott vannak Rómának híres amfiteatrumi játékaik. De hát mik voltak ezek a görög nemzeti játékokhoz képest? ! Az amfiteatrum játékaik rabszolgák véres harczi, míg a görög játékok szabad polgárok nemes versenyei valának, melyeken a küzdés feltétele volt, hogy a bajnok nemességét igazolja. Róma pénzzel fizette meg a gladiator kiümlött véréit; a görög játékok versenydíja egyszerű borostyán vagy olajfa koszoru, de a melylyel a győző az Olimposz isteneihez érezte közelebb magát. Az amfiteatrum játékaik élvezetét sem nyújtottak, ha vérpatakok nem festették az arena homokját: a görög játékon, ha a győző — bár akaratlanul is — meg találta ellenfelét ölni, elesett a győzelmi koszorútól. Az amfiteatrum játékaik a *nyers erő* szilaj küzdelme, vadállatok ádáz tusája volt, honnan a nép még vadabb érzéssel, durvább lelkülettel távozhatott: a görög játékok ellenben a szellem versenyei valának, hol a művész az istenek szobrait teszi közszemlére ki és a nép ezek látása után jobb izléssel távozott egyszerű lakásába: hol a zenész fuvolája méla hangjaival, a citera hurjainak lágy rezgésével szelidíti a szilaj kedélyeket és a nép gyengédebb érzéssel tér meg családi tűzhelyéhez; hol a költő hősi énekeit szavalja, himnuszait éneklí a nemzet zivue java előtt és a nép eltanulva a dalt, most a Tempe kies völgyén viszhangozza hőseinek dicső tetteit, majd Sicilia narancstermő halmain lelkesíti magát velők a nap bevétől lankadt ifjúság.

Hová emelte ezen játékokat a vidám és költői lelkület a nemzeti közérzetben, mutatja az a kegyelet, melylyel rájuk gondoltak s az az istenítés, melyben a szerencsés győzöt részesítették.

Mig ezen játékok folytak, földi érdek is pártviszály elnémultak s a béke szelleme elhallgattatá a fegyvercsattogást is. Herodotos beszéli, hogy midőn Xerxes roppant hadserege a termopilei csata után feltartóztatás nélkül nyomult Hellasz belsejébe, az e fölött esodálkozó perzsák az arkadiai szökevényektől kérdezték, hogy mit csinálnak a görögök. Az olimpiai versenyjátékokat tartják, felelék a szökevények. És mi a versenydíj, a melyért küzdenek, kérdék folytatólag. Olajfa koszoru, vala a válasz. A közbámulat nyer kifejezést ekkor Artabazus fiának ajkain: „oh Mardouius, mily férfiak ellen vezettél harcra bennünket, a kik nem kincsért, hanem dicsőségért küzdenek!“ S valóban, a görög játékok erkölcsi nemessége épen abban állott, hogy tőlük minden önzés, haszonlesés távol vala tartva. A görögöknek morális érzése oly annyira ki volt fejlődve, oly tiszta volt, hogy képesek valának dicsőségükben megvetni az erkölcsi mellett minden

anyagit. És csak ezen erkölcsi erő emelhetette őket az emberi tökéletesség azon magas fokára, melyen még ma is a multvelt világ eszményképe gyanánt állanak.

Nézzük azonban közelebbről és részletesen a játékokat.

(Folyt. köv.)

Z. A.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— A.) **A magyarországi lat. és gör. szert. róm.**

kath. tanítók *segélyalapja* vagyonáról a kezelő egri főkapitán által benyújtott, felsőbb helyen pedig felülvizsgált és helyesnek talált 1894. évi számadás kivonata.

Vagyonállás 1893. év végén. 1. 4%-kal kam. magyar járadékkötvényekben (névérték szerint) 114.900 korona, vagy is 57450 frt. 2. 4²/₁₀ %-os egys. osztr. államkölesönkötvényekben (névérték szerint) 1100 frt. 3. 6 db. bazilika-sorsjegy á 8.50 51 frt. 4. Magán kötelezvényen 50 frt. 5. Takarékpénztáraknál 4¹/₂ % kamatra tőkésítve 14000 frt. 6. Készpénzmaradvány 3636 frt. 16. kr. Összesen 76287 frt. 16 kr.

1. Fejezet. 1894. évi Bevétel. 1. §. A mult évi készpénzmaradvány 3636 frt. 16 kr. 1. §. összege 3636 frt. 16 kr.

2. §. Az egyházmegyék gyűjtéseiből befolyt a) Az esztergomi érseki megyéből 221 frt 75 kr. b) A kalocsai érseki megyéből 204 frt. 50 kr. c) Az egri érseki megyéből 263 frt. 86 kr. d) A besztezerebányai püspöki megyéből 51 frt. e) Az eperjesi gör. szert. püsp. megyéből 80 frt. 25 kr. f) Az erdélyi püspöki megyéből 101 frt. 60 kr. g) A győri püspöki megyéből 131 frt. 15 kr. h) A kassai püspöki megyéből 70 frt 50 kr. i) A nagyváradai gör. szert. püspöki megyéből 19 frt. k) A nyitrai püspöki megyéből 105 frt. l) A pécsi püspöki megyéből 195 frt. 20 kr. m) A rosznyói püspöki megyéből 102 frt. 09 kr. n) A szatmári püspöki megyéből 49 frt. o) A székesfehérvári püspöki megyéből 5 frt. 50 kr. p) A szepesi püspöki megyéből 124 frt. 98 kr. q) A szombathelyi püspöki megyéből 194 frt. r) A váci püspöki megyéből 13 frt. s) A veszprémi püspöki megyéből 144 frt. t) A pannonhalmi főapátság egyházi területe részéről 13 frt 50 kr. 2. §. összege 2089 frt. 88 kr.

3. §. Tökék (értékpapírok és takarékpénztári betétek) kamataiból 3004 frt. 04kr. 3. §. összege 3004 frt. 04 kr.

4. §. Végredeletli hagyományból: Néhai Bartl György bresztováci plebános által hagyományozott 20 frt. 4. §. összege 20 frt.

A bevételek összesítése: 1. §. összege 3636 frt. 16 kr. 2. §. összege 2089 frt. 88 kr. 3. §. összege 3004 frt. 04 kr. 4. §. összege 20 frt. Összes bevétel 8750 frt. 08 kr.

II. Fejezet 1894. évi kiadás. 1. §. Az 1894. évben felosztás alá eső (alapsz. 6. és 7 §§.) összeg számlájára: a) A közp. bizottság által megszavazott ösztöndíjak czimén

kiadott 2008 frt. 84. kr. b) Segély- és gyámpénzekre, valamint a szegény sorsú tagok gyámolítására 2437 frt. 66 kr. c) Az orsz. kath. tanítói árvaházat illető bányad czimén az árvaház külön kezelt alapjába áttétetett 487 frt 54 kr. 1. §. összege 4934 frt. 04 kr.

2. §. Tőkésítésre: 1100 korona névértékű 4%-kos járadék kölesönkötvényekért, a lejárt kamatok kiegyenlítésével fiztetett 531 frt. 22 kr. 2. §. összege 531 frt 22 kr.

3. §. Különlételekre (nyomdai, postai stb. költségek) 10 frt. 25 kr. 3. §. összege 10 frt. 25 kr.

A kiadások összesítése: 1. §. összege 4934 frt. 04 kr.

2. §. összege 531 frt. 22 kr. 3. §. összege 10 frt. 25 kr. Összes kiadás 5475. frt. 51 kr.

Mérleg: Összes bevétel 8750 frt. 08 kr. Összes kiadás 5475 frt. 51 kr. 1895. évre átvendő készpénzmaradvány: 3274 frt. 57 kr.

A segélyalap vagyonállása 1894. év végén: 1. 4%-kal kam. magyar járadékkölesönkötvényekben (névérték szerint) 116000 korona, vagyis 58000 frt. 2. 4²/₁₀ %-os egys. osztr. államkölesön kötvényekben névérték szerint 1100 frt. 3. Hat db. bazilika sorsjegy á 8.50¹/₂ frt. 4. Magán kötelezvényen 50 frt. 5. Takarékpénztárakban 4¹/₂ % kamatra tőkésítve 14000 frt. 6. Készpénzmaradvány 3274 frt. 57 kr. Összesen 76475 frt. 57 kr.

B) A létesítendő országos katolikus tanítói *árvaház alapjáról* a kezelő egri főkapitán által benyújtott, felsőbb helyen pedig felülvizsgált és helyesnek talált 1894. évi számadás kivonata.

Vagyonállás 1893. év végén. 1. Egy db. 1870-i magy. kir. nyerevény kölesön jegy (névérték szerint) 100 frt. 2. 4% kal kam. magyar járadék kötvényekben (névérték szerint) 10500 korona, vagyis 5250 frt. 3. Takarékpénztárban 4% kamatra tőkésítve 5000 frt. 4. Készpénzmaradvány 572 frt 70 kr. Összesen 10922 frt. 70 kr.

I. Fejezet 1894. évi bevétel. 1. §. A mult évi készpénzmaradvány 572 frt 70 kr. 1. §. összege; 572 frt. 70 kr.

2. §. Az egyházmegyék gyűjtéseiből: Az egri érseki megyében — Szöke Sándor egri róm. kath. hitközségi tanító pályanyertes művének sokszorosításából befolyt és az árvaházra felajánlott tiszta jövedelem 63 frt. 2. §. összege 63 frt.

3. §. A segélyalap 1894. évben felosztás alá eső jövedelméből az árvaház pénztárába áttétetett: A szabályszerű ¹/₁₀ rész czimén 487 frt. 54 kr. 3. §. összege 487 frt. 54 kr.

4. §. Tökék kamataiból 464 frt. 75 kr. 4. §. összege: 464 frt. 75 kr.

A bevételek összesítése. 1. §. összege 572 frt. 70 kr. 2. §. összege 63 frt. 3. §. összege 487 frt. 54 kr. 4. §. összeg 464 frt 75 kr. Összes bevétel: 1587 frt 99 kr.

II. Fejezet 1894. évi kiadás. 1. §. Tőkésítésre: 3000-

korona névértékű, 4%-os járadék kölcsönkötvényekért, a lejárt kamatok kiegyenlítésével fizettetett 1457 frt. 70 kr. 1 §. összege 1457 frt. 70 kr.

2. §. Különfélékre: Ez évben semmi sem adatott ki. A kiadások összesítése: 1. §. összege 1457 frt. 70 kr. Összes kiadás 1457 frt. 70 kr.

Mérleg: Összes bevétel 1587 frt. 99 kr. kiadás 1457 frt. 70 kr. 1895. évre átvendő készpénzmaradvány 130 frt. 29 kr.

Az árvaház alapjának állása 1894 év végén. 1. Egy db. 1870 i magy. kir. nyeremény kölcsönjegy (névérték szerint) 100 frt. 2. 4°/_o kal kam. magyar járadék kölcsönkötvényekben (névérték szerint) 13500 korona, vagyis 6750 frt. 3. Takarékpénztárban ez idő szerint 4¹/₄%-os kamatra tőkésítve 5000 frt. Készpénz maradvány 130 frt 29 kr. Összesen 11980 frt. 29 kr.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Személyzeti.** Gidófalvy Gergely t. főesperes, k. szt. léleki plebános nagyszebeni belvárosi plebánosnak és a szeben-fogarasi esperesi kerület főesperesévé kineveztetett. Ad multos annos!

— **Jótekonyság.** Kegyelmes főpásztorunk magán pénztárából ez év folyamán adományozott: Az ehedi róm. kath. új iskola javára 2000 frt; a názánfalvi (Marosvásárhely) templom leégett oltára helyreállítására 100 frt; a tompai (Szt. Háromság) hitközségnek harangláb föllállítására 20 frt; a bordosi templom toronykeresztjének föllállítására 50 frt; a jássy papnövelő-intézet javára 50 frt; a pozsonyi oltár-egyletnek 15 frt; — tiszá-eszlári templom czéljaira 10 frt; a gyulafehérvári tüzoltó — egyletnek 100 frt; a kolozsvári mensa academiéca javára 100 frt; a turi iskolának fára 20 frt; a budapesti kath. tanoncokat védő egyesület javára 25 frt; a vadadi (Kaal) hitközségnek harangláb föllállítására 32 frt. 50 kr; a kolozsvári újságszerkesztők „Itthon” estélye czéljára 100 frt; a szt. ágóthai kántornak fizetés javításképen 20 frt; a budapesti Hungaria betegápolási temetkezési-egyesületnek 15 frt; a budapesti szt. Imre önképző egyletnek 10 frt; a boiczai leányiskola czéljára 150 frt; a budapesti fehér kereszt egyletnek sorsjegyekre 200 frt; a magyarigeni egyházi épületek tűz elleni biztosítás czéljára 19 frt; a magyarigeni papi, kántori lak és iskola kijavítására 175 frt; a bolyai plebánia lakban beállítandó kemence költségre 20 frt; az Adrianopelben kifejtendő missio czélra 10 frt; a turi r. k. iskola kijavítására 574 frt. 56 kr; az ugrai (Kerelő Szt. Pál) hitközségnek harang beszerzésére 190 frt; a budapesti kath. körnek házépítés czéljára 50 frt; a lajbachi károsultaknak 15 frt; az alsófehérmegyei tört. régészeti és természettudományi egylet czéljára 100 frt; a somlyói r. k. tanítóképezdének orgonajavítás czéljára 40 frt;

a bükszádi (Mikóújfalú) hitközségnek orgonára 15 frt; a mármárosi inségesek javára 10 frt; a petrozsényi apácáknak 10 frt; az országos dijnoki egyesület czéljára 15 frt; a budapesti iparos ifjak orsz. egyesületének 5 frt; Hantz Pál emlékszobrára 5 frt. Különböző humanusi irodalmi czélokra és szegények felségítésére legkevesebb 760 frt. A minden jök Adója jutalmazza örök, el nem évülő javakkal.

— **Értesítés** a kolozsvári államilag segélyezett építőfa- és fémipari szakiskoláról. A nm. kereskedelemügyi m. kir. Miniszter úr 30.602/VI. — 1892. sz. a. július hó 13-án kelt m. rendelete értelmében méltányolva a „szakiskola által már eddig is elért eredményeket, más részt pedig a kolozsv. keresk. és iparkamara és felügyelő bizottság felterjesztésében felhozott indokokat”, elrendelni méltóztatott, hogy a „kolozsvári államilag segélyezett építő-, asztalos, gép- és műlakatos-ipari tanműhelyek” fokozatosan I — III. osztályúakká egészítessenek ki olyformán, hogy az 1892/93-diki tanévben új I. osztály, 1893/94-ben új I. és II. osztály nyitassék meg, az 1894/95. s következő tanévekben ez intézet teljesen I — III. osztályból álljon. A jövő 1895/96-dik tanévben tehát megint egy új I-ső osztály fog megnyitni Ennek érdekében a tanműhelyekről általában a következő ismertetést boesátjuk ki: A kolozsvári államilag segélyezett ipari szakiskolát a nm. m. kir. kereskedelemügyi Miniszter úr, Kolozsvár városa és a kolozsvári keresk. és iparkamara együttesen alapították s megnyitak 1884. szept. 1-én. A tanműhelyek czélja abban jelöltetett meg, hogy az ide belépő tanulók 3 évi elméleti és gyakorlati tanfolyam alapján az illető iparágban valódi, de képzetebb műzslésű gyakorlati munkásokká, illetve segédekké és munkavezetők-ké képeztesse. Ehhez képest a tanulók az elméleti órákat magában az intézetben nyerik, gyakorlati oktatáson pedig valamely megfelelő ipari műhelyben vagy irodában képeztetnek ki. Ez utóbbiban az a kiváló előny nyilatkozik, hogy a gyakorlati kiképzés nem taláalomra választott tárgyakon történvén, hanem a közönség által megrendelt s s változó minőségű ipar czikkeken a tanulók az élet igényeinek megfelelő kiképzést nyernek. A kolozsvári ipari szakiskolában a tanév kezdődik október 1-én. Felvétetnek: a) oly tanulók, kik a II. közép, real vagy polgári iskolai osztályt végezték s erről bizonyítványt bírnak felmutatni. b) Oly tanulók, illetve segédek, kik az alsófokú ipariskola III. osztályát végezték vagy kellő képzettségüket felvételi vizsga által igazolják. Felvétetik az építő-ipari szakra 10, az asztalos-ipari szakra 6 s a géplakatos-ipari szakra 10 növendék. Minden belépő tanulónak a megfelelő iparágban valamely ipari műhelyben illetve irodában elhelyezve kell lennie s az illető mesterrel a szülőknek oly alkut kell kötniök, hogy ő a tanuló az elméleti órákra elboesássa, melyek másrészt úgy osztatnak be, hogy a gyakorlati oktatást a lehető legkevesbé hátráltassák. Ebben az ipari szakiskola igazgatósága any. nyiban segítségére áll a szülőknek, ha az illető tanuló még

nem segéd, hogy szükség esetén a gyakorlati oktatásért az illető mesternek a 3 év alatt egy építő-ipari tanulóért 70, egy asztalos-ipariért 60 s egy géplakatos ipariért 60 frtot fizet az intézet pénztárából. Az elméleti oktatás teljesen ingyenes; de a szükséges taneszközöket a tanuló megszerezni köteles. Beíratás végett jelentkezés az illető igazgatóknál történik. Jelentkezés alkalmával benyújtandók: bizonyítvány, keresztlevél s az illető mesterrel való szegődtetésről szóló szerződés. Az ipari szakiskolába felvétetnek rendkívüli tanulók is, kik t. i. csak egyes tantárgyakat kívánnak hallgatni, de ezeknek a szakrajzi órákat okvetetlen venniök kell. Az iskola év végével minden tanuló rendes bizonyítványt vehet ki s a harmadik év végeztével végbizonyítványt kap, mely az összes három évi eredmény összefoglalásából áll. E bizonyítványi eredményét fogva minden, a tanfolyamot végzett ács, kőfaragó, kőműves asztalos és vasipari tanuló munkakönyv nyeresére jogosult, a nm. kereskedelemügyi Miniszter úrnak 1949/X. a — 1888 sz. a. rendelete értelmében. Továbbá ugyanezek a nagymélt. kereskedelemügyi Miniszter úrnak 53,992/VI-1892 sz. a. rendelete értelmében az intézetet sikerrel végzett tanulók a m. k. államvasútak gépgyára és a diósgyőri vas és acélgyár igazgatóságai, illetve felügy. bizotts. által műhelygyakornokokul fölvehetők. Minden egyébről az igazgatóság készséggel ad felvilágosítást s kívánatra megküldi az intézet értesítőjét is. Cím: Az ipari szakiskola igazgatósága. Kolozsvár Mátyás-utca 2. sz. Kolozsvár, 1895. Sigmund Dezső, felügy. b. elnök. Dr. Ferenczi Zoltán, Pákei Lajos, igazgatók.

— **Pályázat.** A csik-dánfalvi nőtanítói állás a mult tanév végén üresedésbe jött, miért is nevezett állásra az iskolaszék nevében pályázatot hirdetek. Ezen nőtanítói állás évi jövedelmét képezi: 1.) Havi előleges részletekben nyugtára veendő évi 300 o. é. frt. 2.) Hat ül lány tűzifa. 3.) Egy szoba, kamra és konyhából álló lakás. 4.) Egy 150⁰öl veteményes kert. A nőtanító kötelessége lesz: a II — VI. oszt. tanköteles leány gyermekek és ismétlők tanítása s ezeknek a női kézmunkákban való oktatása. A kellően felszerelt folyamodványok 1895. augusztus hó 20-ig alattirt iskolaszéki elnökhöz benyújtandók. Csik-Karozfalván, 1895. július 21-én. Rancz János plebános, a dánfalvi iskolaszék elnöke. (11 1—2)

— **Pályázat.** A marosszentgyörgyi róm. kath. kántortanítói állás megüresedvén, arra pályázat hirdettetik. Ezen állással 250 frt. készpénzfizetés, 4023—891 számú püspöki rendelettel megállapított — a megválasztandó személyes érdemeitől feltételezett 50 frt pótlék, 10 frt. 72 kr. kamat, 20—25 frt. tandíj, 16—20 frt. stóla, továbbá 7 hold szántó, 1 hold rétből álló tagosított birtok haszonélvezete; két szoba,

konyha, kamarából álló lakás; gazdasági épületek, veteményes gyümölcsös kert, s 5 ül fa, melyből az iskola is fűtendő — jár. Pályázhatnak róm. kath. vallásu okleveles tanítók, kik a kántori teendők minden ágában jártasok, mert a róm. kath. osztatlan iskola, ism. iskola vezetésén s a fajs-kola kezelésén kívül, a kántori teendők szabatos ellátása is követeltetik. Oklevél, keresztlevél és működési bizonyítványokkal felszerelt kérvények P. Karda István helyettes lelkész, isk. széki elnök, Szentferenczrendi zárdafőnök nevére czimezve Maros-Vásárhelyre folyó évi aug. 10-éig anynyival inkább beadandók, mert a később érkezettek nem vétetnek figyelembe. Mvásárhelyt, 1895. július 15-én. (8—2.)

— **Pályázat.** A gyergyó-csomafalvi róm. kath. segéd kántortanítói állomás üresedésbe jöven, arra ezennel a következő jövedelem és kötelesség föltétele mellett pályázat hirdettetik: I. Jövedelmei: a.) 43 kalongya őszkepe (rozs) b.) 55 kalongya tavaszkepe (zab; c.) 41 terü bükkfa, melyet a községi lakosok hoznak be és vágnak föl a tanítói udvaron; d.) 120 o. é. frt (240 korona) a községi pénztárából havi részletekben; e.) Stola-illeték átlag évenként 50 frt. (100 korona); f.) Ajtatos alapítványokból 7 frt 50 kr. (15 korona) g.) Osparából: 28 frt (56 korona). A lakás áll: két tágas szoba, konyha, kamra, nyári konyha és pinezéből. Van gazdasági épület, sertésöl és egy veteményes kert. II. Kötelességei. a.) Az egyházi funkcióknál, mint segéd-kántornak segédkezi; b.) Mint rendes tanítónak a rásos ismétlő és mindennapi tanköteleseket önállóan tanítani; c.) A templomi ültözködsénnél segédkezni, a templom és ruhának tiszta és rendbentartására felügyelni. Harangozó és templomseprő külön van külön fizetéssel, a kire szintén a segédkántornak kell pontosságára felügyelni. Pályázni akarók kellően felszerelt pályázatukat 1895. augusztus 16-ára kötelesek alólírott iskolaszéki elnökhöz beadni. Személyes megjelenők előnyben részesülnek. Gyergyó Csomafalva, 1895 jul. 16. Balló János s, plebános, isksz. elnök. (10 1—3)

— **Pályázat.** A besztezercei róm. kath. német-magyar tannyelvű hat osztályu elemi iskolánál egyik tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Ez állomás évi 500 frt. fizetés és 100 frt. lakbérrel van összekötve, mely összeg utólagórészletekben fizettetik. Pályázó felszerelt folyamodványában tartozik ugy a tanítói képesítését, valamint a német és magyar nyelvbeni jártasságát okmányilag igazolni. A kántori teendőkben jártas pályázók előnyben részesülnek. Erre szóló kérvényeiket augusztus 15-éig nyujtsák be az alólírotthoz. Besztezerce (Beszt. Naszódmege) Décesy Péter, t. főesperes-plebános, iskolaszéki elnök. (12 1—2.)

Szerkesztői posta.

A. B. Kolozsvár. Tér szüke miatt a beküldött czikk nem jöhetett. Sok üdvözet.

Pénztári üzenet.

Többeknek. A pályázati hirdetések díját a szöveggel egyidejűleg kérjük.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Pál Antal.

Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.